

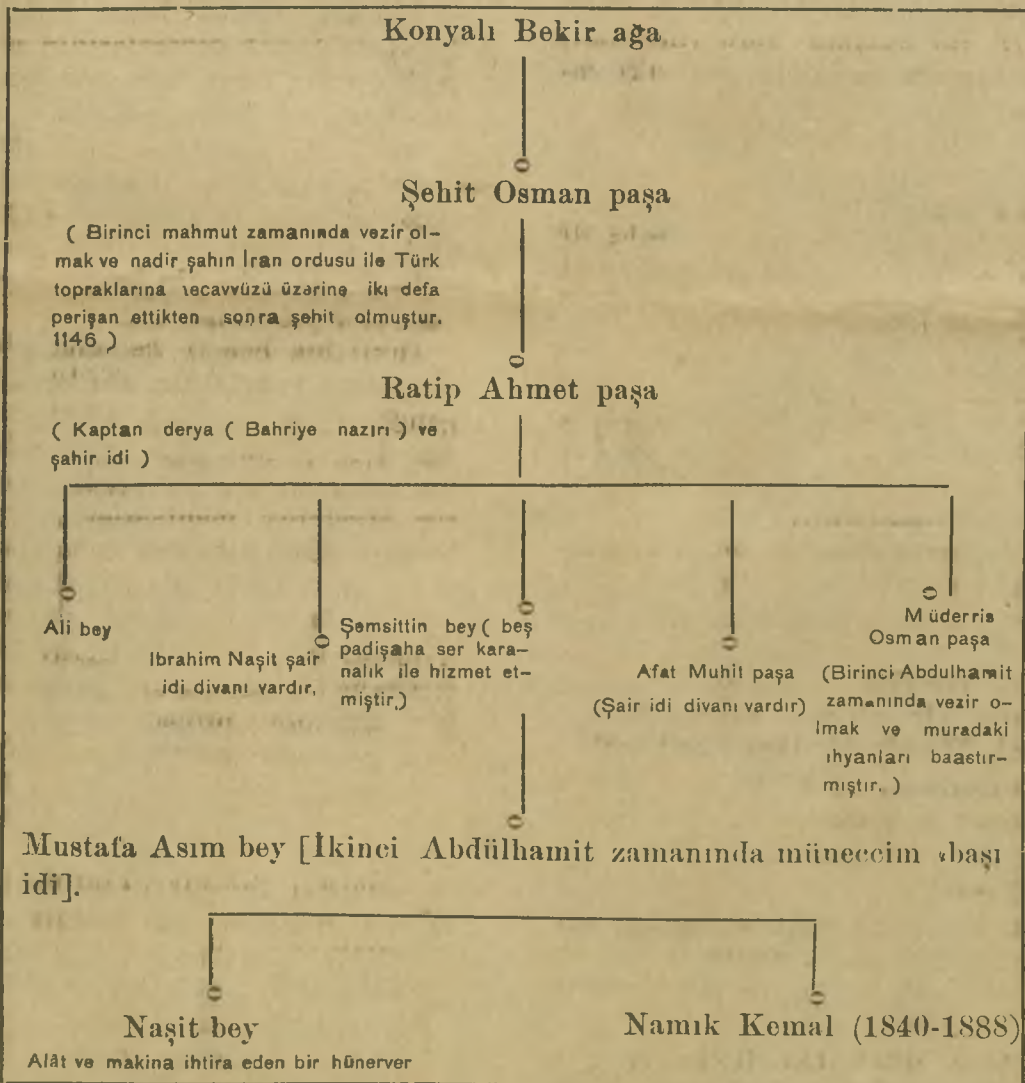
M. Sadri.

Lebit Fehmi.

Namık Kemal

Kudretinin önünde bir çok başların hürmetle eğildiği Namık Kemal yegâne vatan şairimizdir. Zulme karşı, istibdada karşı, ihtizazları hâlâ devam eden bir sesle haykıran bu hür insanı, onun doğum ve ölümüne tesadüf eden kânunewel ayında güzel yurdun imanlı gençlerine hatırlatabilirsek bizim için ne mutlu ....

Büyük vatanperver (1840) senesi kânunewelinin yirmibirinci pazartesi günü Tekirdağında dünyaya gelmiştir. Bu büyük hürriyet şairini yetiştiren elleri (cedadını) tetkik edecek olursak bunların hepsi ya şair veya kahramandır. Kemalın baba cihetinden silsesi kendinden iki asır evveline

Namık Kemalın cediti

kadar biliniyor. Bunu gördüğünüz şecerede takip edebilirsiniz... Daha iki yaşındaiken annesini gaip etmiş olan Kemal bütün çocukluk hayatını dedesi Abdüllâtif paşanın yanında geçirdi. Şairliğe küçük yaşında heves ederek ilk defa İstanbul'da eski ler zümresine karıştı. Sonraları büyük muharrir Şinasi ile tanışarak

gazetesine , (Tasviriefkâra) makaleler yazmağa başladı. Az zamanda yazılarile şöhret bulan genç heveskâr halka kendisini sevdirmiş (Fedai Kemel bey) lakabını almıştır. Kemal yenilere iltihak etmek suretile başhyan edebî hayatına başka bir istikamette verdi,

Hayat onu vatan için hazırlamıştı. Bu sebepten o vakit teşekkül eden ve meşruiyet için çalışan Yeni Osmanlılar cemiyetine aza oldu. Pek az bir zaman sonra bu ihtilâl cemiyetinin en faal ruhu idi.

[Veliâht] Murat efendinin oğlu Selâhattin efendiye muallim oldu. Bu bahane ile Murat efendiyi Hürriyet ve milliyet fikirleriyle terbiye etti...

Cemiyetin teşekkülünden kuşkulanan Abdülaziz Cemiyet azalarını tevkif ile her birini İstanbuldan uzaklaştırdı. Bu meyanda Namık Kemali de Erzurum vali muavinliğine tayin etti.

Fakat büyük Dahî Erzuruma gitmedi. Çok sevdiği dostu Ziya paşa ile Avrupaya kaçtı. Londrada Hürriyet gazetesini neşrettiler [1870] Fransız-Alman harbinde tekrar İstanbula gelerek İbret gazetesini tesis etti. İbretin neşriyatı istibdat baykuşunu ürkiütüğünden Kemal Gelibolu mutasarrıflığına tayin edildi. Fakat Kemal gazetesine yine yazı yazmaktan geri kalmadı...

Bir müddet sonra vazifesinden istifa ederek tekrar İstanbula geldi. [1]

Vatan—silistre tiyatrosunun yazdı. Bu piyesi ilk temsil edildiği akşam halk müthiş heyecana kapılmış, (Yaşasın Kemal) avazleriyle tiyatroyu ve İstanbul sokaklarını çınlatmıştı.

Bu hadiseden ürken saray. Abdülazizin (15 Nisan 1873) tarihli meşûm fermanı ile kemali kıbrısta magosa zindanına Kalebent olarak nefi etti. Kemal bu sıtma diyarında türlü türlü hastalıklar çekerek tam otuz sekiz ay yarı aç, yarı tok ve her şeyenden mahrum bir halde inledi. Bütün bu hastalık ve zaruretlere karşı büyük Kemal zerre kadar meyus olmadı. Zaten ölümden yılmıyan bir insan maddi ıztıraplardan korkar mı?..

Namık Kemal'in Sakıza nefyolunduktan sonra alınan bir resmi

Öbür taraftan kendi hastalığı ile meşgul olurken namını ebediyete ilga edecek eserler de yazıyordu. (Zavallı çocuk), (Gülnehal), (Akif bey) ve Ziya paşanın harabatını tenkit mahiyetinde yazılan (tahrip ve takibi harabat) bu zindanın mahsulleridir. Abdülâzizin hal'i ile yerine geçen beşinci Murat Namık Kemali zindandan çıkarttı.

Yazık ki kendi yetiştirdiği ve milletin pek çok ümitlerle bağlandığı padişahı geldiğinde delirmiş buldu.

Yeni Padişah Abdülhamit efendinin kanununu esası kabul etmesinden ümide düşerek teşkil olunan encümene Ziya paşa ile birlikte memur oldu... Kanunu esası ilân edilmişti, fakat riyakâr ve müstebit padişah sudan bir sebeple Kemali İstanbuldan uzaklaştırmakta geç kalmadı. Midilliye ikamete memur sıfatı ile gönderildi. İki buçuk sene sonrada oraya mutasarrıf tayin edildi, Kemal bundan sonra Rados ve Sakız mutasarrıflıklarında da bulundu.

(1) Bazı rivayetlere göre azledildiği söyleniyor.

Namık Kemal'in Babası Mustafa Asım bey

1888 senesi 2 kânunuevvelinde bu büyük vatan şairi ebedi uykusuna daldı. [**]

Hususî doktoru diyor ki: «Son saatlerinde o artık ölmüş demektir. Kalbin darebanını duymak kabil olmuyordu. Nefes asgari dereceye düşmüştü. Mamafih dimağdaki asay merkezlerinin emsalsiz kuvveti hayatı daha altı saat uzattı.» naşı vasiyeti mucibince Bulayire nakledilmiştir.

***

Kâinatın azameti karşısında nasıl aklımız işleyemiyor, muhayyelemiz duruyorsa Kemal'in önünde ve yaptıkları muazzam şeyler önünde öylece bir atalete düşüyoruz...

Çalışıyoruz, çalışıyoruz da onu -Süleyman Nazif beyin dediği gibi- haşa anlıyoruz değil, bir parça anlatabiliyoruz.

[**] Ölümü hakkındaki ta ihlerde karışıklık vardır. Bazıları altı kânunuevvelde, bazıları yirmi kânunuevvelde olduğunu söylüyor. Bizce en doğru tarih oğlu Ali Ekrem beyin kitabında kaydettiği iki kânunuevvelidir, Kemal'in ölmeye iki gün evvel arkadaşı Ebüzziya Tefrik beye yazdığı mektupta da bu anlaşılıyor.

Namık Kemal öyle bir şairdirki: *Canan mey diye asırlarca sayıklayan insanların arasına girmiş ; Efendiler düşününki birde vatan vardır diye haykırmıştır. Tarihi, Toprağı, İnsanları, Ağaçları, herşeyi ile evvela bir vatan ki onun güzelliği servi boylu mahşukalarınızda bulamazsınız. Onun sevgisi Aşk ilâhi diye anlata anlata bitiremediğiniz şeyden bin kat üstün. Dumanlı gözlerinizi bir azda ona çevirin ve seyredin.*

Kemal öyle bir şairdirki zulüm dinen istibdat dinen ejderlere tek başına karşı durmaktan ürkmemiş, *çelikten mısralarını mahalli tarafında kollanılan kılıçlar gibi sultanların mel'anetle dolu kafalarına vurmaktan çekinmemiştir.*

Ziya paşa ve Namık Kemal kanunu esasî encümeninde

Başka milletlerin ruhu gösteren ve üzerlerine birer yıldız vurularak sahifelerimize getirilen tiyatrolara kızan Kemal Türk hırslını ve Türk zevkini yaşatmak için piyetlerde yazmıştır.

Yeni edebiyatın en mühim bir şekli olan romanın ilk nümunelerininide bize (İntibah) ve (Cezmi) yi veren yine Namık Kemal-

tetkik edecekleri bir mevzudur. Hele arabî ve farisi ile karışık şekile giren lisanın tasahhibine sendeki büyük hizmeti, inkâr olunamaz. *Kemalin asıl büyüklüğü şuradadırki mefküresi uğruna her şeyi terk etmiş zindanlarda çürürken bile kalemi eline alarak çok sevdiği milleti bir parça daha nura, bir parça daha halasa götürebilmek için çalışmıştır.*

Gelir bir günki derler sayei feyzi hamiyette Kemalin sanki kalrı kalmadıysa namı kalmıştır.

Diyen vatan şairinin birgün zelzeleden harap olmuş bir türbesi var. Fakat, vatan sevdasının çiçekleriyle süslenmiş asıl mezarı kalbimizde, bütün Türk milletinin kalbindedir. *Kemalin namıda asırlasın namütanahiliği içinde güneşler gibi parlıyacaktır.*

Fanilerin ebedi olabilmesi ne güç şey ...

*Namık Kemal'in
Bolayırda bulunan üstü yıkık kabri*

dir. Kendisi tarih de yazmıştır. Fakat şuda mutemettirki Kemal iyi tarihi olmasa bile en kudretli tarihçilerin bütün kudretleriyle

